

genitalia

Mannens och kvinnans reproduktionsorgan.

penis

Bokst. G på "manliga genitalia" och nr. 11 på "manligt bäcken".

Manslemmen. Består av svällkroppar och urinrör.

radix penis

Penisroten. Fixerad vid os pubis. Del av penis som inte sticker ut ifrån kroppen.

corpus penis

Peniskroppen. Del av penis som sticker ut från kroppen, utom ollonet (alltså själva skaftet mellan glans penis och radix penis).

dorsum penis

Penis plana ovansida. "Ryggen" i eregerat läge, vilket således bör tolkas som anatomisk grundposition.

facies urethralis

Penis undersida. Här löper uretra omsluten av corpus spongiosum penis.

corpus cavernosum penis (pl. corpora cavernosa penis)

Nr. 23 på "manliga genitalia".

Parig svällkropp som separeras av ett septum i medellinjen. Viktig för erektion.

septum penis

Skiljevägg mellan corpora cavernosa penis. Har flera hål som ger ett kamlikande utseende.

crus penis

Del av corpus cavernosum penis fixerad vid ramus inferior ossis pubis. Ligger under m. isciocavernosus (senare i listan)

corpus spongiosum penis

Nr. 25 på "manliga genitalia".

Svällkropp som omsluter urinröret och håller detta öppet vid erektion.

bulbus penis

Nr. 26 på "manliga genitalia".

Corpus spongiosums proximala förtjockade del. Ligger strax nedan diaphragma urogenitale.

glans penis

Nr. 30 på "manliga genitalia" och nr. 12 på "manligt bäcken".

Ollonet. Distal vidgad del av corpus spongiosum penis.

corona glandis

Ollonets tydliga kant på dorsum penis.

preputium penis

Nr. 28 på "manliga genitalia".

Förhuden. Hudveck över ollonet.

frenulum preputii

Nr. 29 på "manliga genitalia".

Infästningsveck för förhuden. Fäster in på glans penis undersida (facies urethralis).

prostata

Bokst. F på "manliga genitalia" och nr. 5 på "manligt bäcken".

Blåshalskörteln. Ligger nedanför mannens urinblåsa och genomkorsas av uretra. Bildar bl.a. PSA, som löser upp det initiala ejakulatkoaglet och möjliggör vidare simning.

urethra (urethra masculina)

Nr. 22 på "manliga genitalia" och nr. 9 på "manligt bäcken".

Mannens urinrör.

pars intramuralis

Del av urinröret som går genom urinblåsans vägg.

Modeller:

- Manligt bäcken
- Manliga genitalia
- Kvinnligt bäcken
- Kvinnliga genitalia
- Helkroppssagittal
- Thoraxmodell

pars prostatica

Nr. 6 på ”manligt bäcken”.

Del av urinröret som går genom prostata.

crista urethralis

Nr. 6a på ”manligt bäcken”.

Kort slemhinneveck i dorsala uretraväggen. Går från vesica urinaria till utriculus prostaticus och innehåller kontraktil samt erektil vävnad som förhindrar ejakulation i urinblåsan.

colliculus seminalis

Liten upphöjning i slemhinneväggen på crista urethralis nära öppningen för ductuli ejaculatorii, vilka leder hit ejakulat (senare i listan).

utriculus prostaticus

Syns som nr. 4 på en prostatamodell (sagittalsnitt av prostata). Syns även tydligt på ”manligt bäcken”.

Liten invagination/blindgång i colliculus seminalis mellan de båda ductuli ejaculatorii. Rest från Müllerska gången.

pars membranacea (pars intermedia)

Kort del av uretra som löper genom diaphragma urogenitale. Omges av m. sphincter urethrae (se nedan).

pars spongiosa

Del av uretra som är omgiven av corpus spongiosum.

scrotum

Bokst. H på ”manliga genitalia”.

Pungen. Innehåller testiklarna och bitestiklarna.

m cremaster

Nr. 11 på ”manliga genitalia” och nr. 19 på ”manligt bäcken”.

Muskel som höjer testikeln fr.a. autonomt. Utgår huvudsakligen från m. obliquus internus abdominis.

tunica dartos

Nr. 13 på ”manliga genitalia”.

Hinna av glatt muskulatur precis under huden i pungen, vilken veckar huden och därigenom reglerar temperaturen.

raphe scroti

Medial hudsöm/inveckning på pungen mellan testiklarna.

testis (orchis, frekvent använd grekisk term)

Bokst. A på ”manliga genitalia” och nr. 15 på ”manligt bäcken”.

Testikeln. Belägen i pungen. Producerar spermier.

epididymis (pl. epididymides)

Bokst. B på ”manliga genitalia” och nr. 16 på ”manligt bäcken”.

Bitestikeln. Uppsamlingsplats för spermier medialt bakom testikeln.

ductus epididymidis

Nr. 9 på ”manliga genitalia”. Börjar ungefär vid bokst. B.

Bitestikelgången. Starkt slingrad (5-6 meter lång) som utgör större delen av bitestikeln (allt utom det första ”huvudet”, superiort om testis). Övergår i ductus deferens.

canalis inguinalis

Går att peka ut på ”torsomodellen”.

Ljumsikkanalen innehållande sädesledare. Bildas av bukfascior och avgränsas bl.a av bukmuskulaturen och lig. inguinale. OBS! Förväxla ej med hålet där benets kärl och nerver löper.

funiculus spermaticus

Bokst. D på ”manliga genitalia”.

Sädessträngen. Utgörs av sädesledaren och dess kärl, nerver, bindväv samt höljen.

ductus deferens (vas deferens)

Nr. 15 på ”manliga genitalia”.

Sädesledaren. Ca 60 cm långt förlopp från vardera bitestikel till ductus ejaculatorius (senare i listan).

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!

ampulla ductus deferentis

Sädesledarens långsträckt, vidgade distala del vid urinblåsans botten. Belägen superiort om vesicula seminalis.

vesicula seminalis

Bokst. E på ”manliga genitalia” och nr. 7 på ”manligt bäcken”.

Sädesblåsan. Förser spermier med mat, som en klassisk food-truck. Egentligen ett körtelorgan bestående av en 12 cm lång veckad gång. Belägen strax superiort om prostata, inferiort om ampulla ductus deferentis.

ductus excretorius

Nr. 18 på ”manliga genitalia”.

Vesicula seminalis utförsgång som flödar samman med ductus deferens och då blir ductus ejaculatorius.

ductus ejaculatorius

Nr. 20 på ”manliga genitalia”. Hela utförsgången genom prostata på ”manligt bäcken”.

Utsprutningskanalen. Den sammanflödesgången för ductus deferens och ductus excretorius, genom prostata till urinröret. Mynnar i colliculus seminalis. Totalt 2 stycken, en på vardera sida.

plexus pampiniformis ♂

Nr. 16 på ”manligt bäcken”.

Venfläta omkring sädessträngen.

glandula bulbourethralis

Nr. 21 på ”manliga genitalia”.

Ärtstor parig mukös körtel i diaphragma urogenitale. ”Cowpers körtel”. Producerar försatsen, som renar och smörjer.

♀

ovarium (pl. ovaria) YA

Nr. 53 på ”kvinnligt bäcken” och nr. 15 på ”kvinnligt sagittalsnittsbäcken”.

Äggstocken. Intraperitonealt belägen på båda sidor om livmodern.

tuba uterina (salpinx, frekvent använd grekisk term)

Nr. 50 på ”kvinnligt bäcken” och nr. 14 på ”kvinnligt sagittalsnittsbäcken”.

Äggledaren. Förbindelserör från ovariet till uterus. Ca 10 cm långt.

infundibulum tubae uterinae

Äggledarens trattliknande början vid äggstocken.

fimbriae tubae uterinae

Nr. 52 på ”kvinnligt bäcken”.

Fransliknande utskott på infundibulum tubae uterinae.

ampulla tubae uterinae

Nr. 51 på ”kvinnligt bäcken”.

Äggledarens laterala 2/3. Dess lumen smalnar av mot isthmus tubae uterinae.

isthmus tubae uterinae

Äggledarens mediala, trånga 1/3.

pars uterina tubae uterinae (intramural del)

Del av äggledaren belägen i uterus vägg.

uterus (metra, frekvent använd grekisk term) YA

Nr. 49 på ”kvinnligt bäcken” och nr. 11 på ”kvinnligt sagittalsnittsbäcken”.

Livmodern. Belägen mellan urinblåsan och rectum.

endometrium

Livmoderns inre slemhinna.

myometrium

Livmoderns tjocka muskellager. De glatta musklerna ligger i tre skikt.

perimetrium

Livmoderns allra yttersta lager. Del av peritoneum.

fundus uteri

Kupolformad del ovanför äggledarnas inträde.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!

corpus uteri

Livmoderns största del. Belägen mellan fundus uteri och cervix uteri.

isthmus uteri

Centimeterlång, avsmalnad förbindelse mellan cervix och corpus uteri.

cervix uteri

Nr. 12 på "kvinnligt sagittalsnittsbäcken".

Livmoderhalsen. Undre, cylinderformad 1/3 förbunden med isthmus uteri.

portio supravaginalis cervicis

Cervix övre del. Helt omgiven av bindväv.

portio vaginalis cervicis

Livmodertappen. Cervix nedre, vaginala del. Buktar in i vagina. Överdragen med vaginalslemhinnans flerskiktade plattepitel.

canalis cervicis uteri

Cervixkanalen. Cervix rörformade lumen.

lig ovarii proprium

Nr. 54 på "kvinnligt bäcken" och nr. 16 på "kvinnligt sagittalsnittsbäcken".

Ligament som förbinder uterus med ovarium. Fäster vid tuba uterinas inträde i uterus.

lig suspensorium ovarii

Ovariets övre upphängningsband mot laterala bukväggen. Utgörs av ett peritonealveck och innehåller ovariets kärl.

Kallas kliniskt även för infundibulopelviska ligamentet (IP-ligamentet).

lig teres uteri (lig rotundum)

Nr. 55 på "kvinnligt bäcken" och nr. 17 på "kvinnligt sagittalsnittsbäcken".

Ligament från uterus genom canalis inguinalis till de stora blygdläpparna. Håller uterus i rätt position.

lig latum uteri

Nr. 56 på "kvinnligt bäcken".

Veck av peritoneum mellan uterus och laterala bäckenväggen. Innehåller nerver och kärl.

mesosalpinx

Upphängningsband för tuba uterina (salpinx), dvs. äggledaren. Veck av peritoneum.

mesovarium

Upphängningsband för ovariet, dvs. äggstockarna. Veck av peritoneum.

mesometrium

Majoriteten av lig. latum uteri. Innehåller bl.a. ureter. Veck av peritoneum lateralt om uterus (metra), dvs. livmodern.

vagina

Nr. 58 på "kvinnligt bäcken" och nr. 10 på "kvinnligt sagittalsnittsbäcken".

Slidan. Decimeterlång öppning till uterus.

fornix vaginae

Nr. 29 på "kvinnligt bäcken".

Utrymmet mellan livmodertappen och slidans vägg.

hymen (särskiljes från anomalin hymen imperforata = heltäckande "mödomshinna")

Nr. 29 på "kvinnligt bäcken".

"Mödomshinnan". Omdebatterat och mytomspunnet slemhinneveck som fr.a. utgår från bakre slidväggen.

vulva (pudendum femininum)

Snippan. Kvinnans yttre könsorgan.

mons pubis

"Venusberget". Hårbeklädd fettinnehållande utbuktning framför och över symphysis pubicum.

labium majus pudendi

Nr. 24 på "kvinnligt bäcken" och nr. 4 på "kvinnligt sagittalsnittsbäcken".

Stora blygdläpparna. Fettinnehållande hudveck lateralt om lilla blygdläpparna. Utvändigt hårbeklädd och invändigt täckt av slemhinna.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!

labium minus pudendi

Nr. 25 på "kvinnligt bäcken" och nr. 5 på "kvinnligt sagittalsnittsbäcken".

Lilla blygdläpparna. Tunt hårlöst hudveck medialt om stora blygdläpparna, intill vaginas öppning. Saknar hår men är rikligt försedd med talgkörtlar. Går ihop i två veck anterior, ett ovan clitoris (preputium clitoridis) och ett innanför/nedanför clitoris (frenulum clitoridis - OBS ej med i listan).

preputium clitoridis

Nr. 27 på "kvinnligt bäcken".

Clitoris förhud som bildar ett veck över clitoris. En av de två främre föreningarna av de små blygdläpparna.

clitoris

Nr. 26 på "kvinnligt bäcken" och nr. 6 på "kvinnligt sagittalsnittsbäcken".

Kittlaren. Svällkroppsstruktur (rudimentär penis) vid de små blygdläpparnas främre ändar.

corpora cavernosa clitoridis

Bilaterala svällkroppar som förbundna med varandra bildar clitoriskroppen

crus clitoridis

Skänkel av svällkroppsvävnad som fäster vid ramus inferior ossis pubis.

corpus clitoridis

Clitoriskroppen. Utgörs av corpora cavernosa clitoridis sammanflöde. Den interna, icke utstickande delen.

glans clitoridis

Nr. 26 på "kvinnligt bäcken".

Uppsvälld del som avslutar clitoriskroppen. Den externa, utstickande delen. Har förbindelse med bulbus vestibuli (se nedan).

vestibulum vaginae

Nr. 30 på "kvinnligt bäcken".

Slidans förgård. Avgränsas av de små blygdläpparna.

ostium vaginae (introitus)

Nr. 29 på "kvinnligt bäcken".

Slidöppningen. Belägen i vestibulum vaginae.

bulbus vestibuli

Nr. 19b på "kvinnligt bäcken".

Svällkroppsvävnad motsvarande mannens corpus spongiosum. Främst belägen vid labia majoras baser.

glandula vestibularis major (gl Bartholini)

Nr. 19a på "kvinnligt bäcken".

Bilateral ärtstor slemproducerande körtel i bakre diaphragma urogenitale. Mynnar i vestibulum vaginae dorsalt om ostium vaginae.

glandulae vestibulares minores

Syns ej på modell.

Enstaka tubulära körtlar i slemhinnan med mynningar nära urinrörets.

excavatio rectouterina (fossa Douglasi) ♀

Nr. 46 på "kvinnligt bäcken".

Djupaste delen av cavum peritonei hos kvinnan. Belägen mellan rectum, uterus och laterala bukhinneveck mellan dessa två strukturer.

excavatio vesicouterina ♀

Utrymme i cavum peritonei mellan livmodern och urinblåsan.

excavatio rectovesicalis ♂

Djupaste delen av cavum peritonei hos mannen. Belägen mellan rectum och urinblåsan.

nerver

n pudendus

Nr. 59 på "manliga genitalia" och nr. II på "grisryggen".

Nerv från sakralplexats S3-S4. Lämnar bäckenhålan genom foramen ischiadicum majus under m. piriformis och återvänder via foramen ischiadicum minus till fossa ischiorectalis.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!

n dorsalis clitoridis ♀

Syns som en gren som försvinner in under m. transversus perinei på "kvinnligt bäcken".

Terminal gren från n pudendus som innerverar klitoris. Motsvarar n dorsalis penis hos män.

n hypogastricus

Nr. 47 på "helkroppssagittalsnitt".

Autonoma nervförgreningar till bäckenorganen. Löper från ett plexus vid L5.

ganglia pelvina

Nr. 50 på "helkroppssagittalsnitt".

Autonoma cellgrupper i plexus hypogastricus inferior, bilateralt om och framför rectum.

bäckenbotten

diaphragma pelvis

Bäckenbotten. Begränsar bukhålan nedtill. Består av m. coccygeus, m. sphincter ani externus samt m. levator ani.

m coccygeus (*m ischiococcygeus*)

Nr. 17c på "kvinnligt bäcken".

Muskelfiber från spina ischiadica som löper solfjäderformat och fäster på sittbenets och svansbenets sidoytor.

m sphincter ani externus

Nr. 23 på "kvinnligt bäcken" och nr. 49 på "manliga genitalia".

Anus yttre slutarmuskulatur. Består av viljestyrd tvärstrimmig muskulatur och omger m. sphincter ani internus.

m levator ani

Nr. 17 på "kvinnligt bäcken" och nr. 48 på "manliga genitalia".

Muskel från os pubis som sträcker sig till anus och dess ligamentösa förbindelse med coccyx.

m iliococcygeus

Nr. 17b på "kvinnligt bäcken".

Del av m. levator ani som går från os ilium till coccyx och dess ligamentösa förbindelse med anus.

m pubococcygeus

Nr. 17a på "kvinnligt bäcken".

Del av m. levator ani som går från os pubis till centrum tendineum perinei (se nedan), m. sphincter ani och os coccygis.

m puborectalis

Del av m. levator ani som utgår från os pubis och bildar en slinga runt rectum.

diaphragma urogenitale

Nr. 31 på "kvinnligt bäcken" och nr. 52 på "manliga genitalia".

Vägg av bindväv och muskel under symphysis pubis. Röntgenologiskt landmärke.

ytlig del

m ischiocavernosus

Nr. 22 på "kvinnligt bäcken" och nr. 53 på "manliga genitalia".

Muskel från ramus ossis ischii som löper över/täcker crus penis. Kontraktion förhindrar det venösa återflödet från svällkropparna, vilket bibehåller det svällda stadiet.

m bulbospongiosus

Nr. 21 på "kvinnligt bäcken" och nr. 54 på "manliga genitalia".

Muskel från centrum tendineum och corpus spongiosum som strålar ut lateralt. Omsluter bulbus vestibuli hos kvinnor. Kallas även m. bulbocavernosus.

m transversus perinei superficialis

Nr. 19 på "kvinnligt bäcken" och nr. 51 på "manliga genitalia".

Muskelfiber från m. transversus perinei profundus (se nedan) som löper till centrum tendineum.

djup del

m transversus perinei profundus

Nr. 20 på "kvinnligt bäcken" och nr. 52 på "manliga genitalia".

Muskelplatta utspänd mellan de båda sidornas rami inferiores ossis pubis i det som kallas för arcus pubis.

m sphincter urethrae

Omsluter urinröret nedom prostata på ”manliga genitalia” och syns även på ”kvinnligt bäcken”.

Muskeltrådar som omger pars membranacea urethrae.

cavitas pelvis

Bäckenhålan. Samma sak som lilla bäckenet, dvs. utrymmet som begränsas av linea terminalis upptill och diaphragma pelvis nedtill.

perineum

Mellangården. Område mellan anus och yttre könsorganen.

fossa ischioanal

Vanligen fettfyllt utrymme under m. levator ani. Begränsas framåt nedåt av diaphragma urogenitale.

corpus perineale (centrum perinei)

Bindvävsplatta framför rectum. Här förenas m. bulbospongiosus, m. sphincter ani externus, m. levator ani och m. transversus perinei.

Mamma

Kvinnligt bröst.

corpus mammae

Syns tydligt på ”kvinnlig torso”.

Bröstets körtelkropp. Inkluderar även omgivande fettvävnad. Dvs. hela bröstet utom huden.

glandula mammaria

Bröstkörteln. Parig. Består av 15-20 tydliga lober av körtelvävnad.

lobi glandulae mammarie

Lober av körtelvävnad som radierar ut från bröstvärtan som en sol. Cirka 15-20 st per glandula.

ductus lactiferi

Syns tydligt på ”kvinnlig torso”.

Mjölkgångarna. Dränerar respektive lobi via bröstvärtan. Således en ductus per lobi.

sinus lactiferi

Syns tydligt på ”kvinnlig torso”.

Mjölksäckarna. Tydlig utvidgning precis innan mynningen för resp. mjölkgång.

papilla mammaria

Bröstvärta, mamill (inte att förväxla med ”middle-aged man in lycra”). Innehåller bl.a. mynningarna för samtliga ductus lactiferi.

areola mammae

Vårtgården. Pigmenterat, knottrigt hudområde runt bröstvärtan.

glandulae areolares

Apokrina körtlar kring bröstvärtan som ger vårtgården dess knottriga utseende. Växer till vid graviditet.

Detta kompendium är skapat i Lund av Hampus Holmer och Alexander Astermark.

Feedback är varmt välkommet och skickas till alexander.astermark@gmail.com.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!